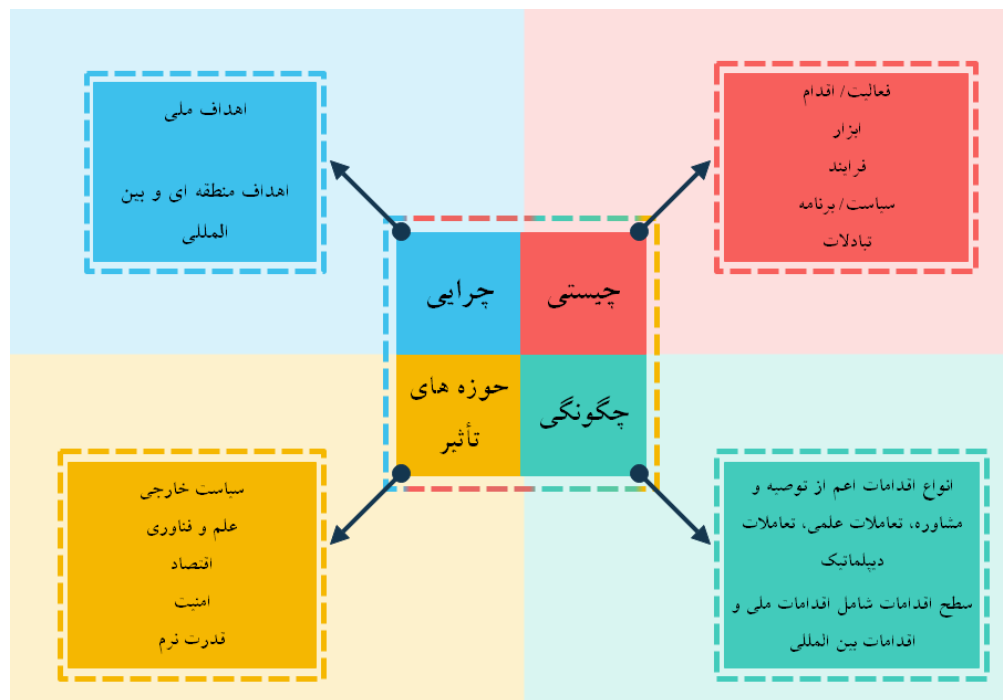

علی‌رغم اقبال گسترده سیاستمداران و محققان طی سال‌های اخیر به موضوع دیپلماسی علم و فناوری، به نظر می‌رسد تلقی مشترکی از این مفهوم میان‌رشته‌ای حاصل نشده است. به طور طبیعی درک یک مفهوم و ابعاد تشکیل‌دهنده آن، برای مواجهه عالمانه با آن ضروری است. در این مطالعه با استفاده از رویکرد فراترکیب تلاش شده است تا با تحلیل نظام‌مند ادبیات این حوزه، یک چارچوب مفهومی برای پیکربندی موضوع دیپلماسی علم و فناوری ارائه شود. بدین منظور ضمن شناسایی 120 منبع مرتبط، پس از طی مراحل لازم برای تشخیص اعتبار این منابع، در نهایت 58 منبع مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت. فراترکیب مطالعات پیشین نشان می‌دهد که مفاهیم دانشی توسعه‌یافته حول موضوع دیپلماسی علم و فناوری را می‌توان ذیل چهار بعد اصلی چیستی (ماهیت)، چرایی (هدف)، چگونگی (ملاحظات پیاده‌سازی و اجرایی) و پیامدها (اثرات) دسته‌بندی نمود. علاوه بر این، جزئیات دقیق‌تری از ابعاد شناسایی شده به صورت مقوله‌های فرعی استخراج گردید. به عنوان مثال، پیامدهای دیپلماسی علم و فناوری متشکل از مقوله‌های فرعی دیپلماسی و سیاست خارجی، علم و فناوری، اقتصاد، امنیت و قدرت نرم است. این ابعاد چهارگانه و مقوله‌های ذیل هر یک را می‌توان در شکل زیر ملاحظه نمود.

این نوع ترسیم ابعاد مختلف دیپلماسی علم و فناوری، برای محققان و اندیشمندان، بستری برای توسعه‌ی ادبیات آکادمیک بر اساس ابعاد پیشنهادی فراهم خواهد نمود و برای سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیران نیز منطقی کاربرد برای شروع برنامه‌ریزی و ارزیابی اقدامات انجام شده به دست می‌دهد.